



Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Satakunnan hyvinvointialueen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

- A) Alijäämän kattamista koskevaa sääntelyä muutettaisiin väliaikaisesti siten, että valtiovarainministeriö voisi tietyin edellytyksin myöntää mahdollisuuden kattaa kertyneet alijäämät vuoden 2027 tai vuoden 2028 loppuun mennessä niille hyvinvointialueille, joille se on välttämättömyyden vuoksi lainsäädännön noudattamiseksi

Esitysluonnoksen säännös mahdollisuudesta kattaa kertyneet alijäämät vuoden 2027 tai vuoden 2028 loppuun mennessä on ehdoton ja tarpeellinen muutos nykyiseen alijäämien kattamisen aikatauluun ja siihen liittyvään lainsäädäntöön. Hyvinvointialueemme pitää esitystä perusteltuna ja välttämättömänä. Alijäämien kattamisen määräajan pidentäminen yhdellä tai kahdella lisävuodella luo realistisemmat edellytykset turvata lakisääteiset sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut. Ilman määräajan jatkoa voimassa olevan lain mukainen velvoite kattaa alijäämät vuoden 2026 loppuun mennessä tarkoittaisi Satakunnan hyvinvointialueelle niin merkittävää toiminnan sopeuttamista ettei lakisääteisiä palveluita pystyittäisi tuottamaan.

Mahdollisuus hakea lisää aikaa alijäämien kattamiseen on hyvinvointialueellemme ehdoton ja tarpeellinen. Alijäämien kattamisen jatkaminen kahdella vuodella toisi talouden ja toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen ennakoitavan ja koordinoitun aikataulun, jossa talouden tasapainottaminen voitaisiin toteuttaa vaarantamatta perustuslain mukaisia hyvinvointialueen tehtäviä. Pidentetty alijäämien kattamisaikataulu säilyttäisi hyvinvointialueella edelleen itsehallinnollisen aseman ja vältettäisiin arviointimenettely.

Luonnoksessa esitetyt kriteerit alijäämien kattamisajan pidentämiseksi ovat loogiset ja ymmärrettävät. Perusteltua on, että alijäämän kattamisen suhteen hyvinvointialueilta edellytetään konkreettisia aluevaltuuston hyväksymää suunnitelmaa alijäämien kattamiseksi.

Lakiesityksessä oli muutettua haku-aikaa niin, että hakemuksen voi tehdä aluehallituksen hyväksyttyä vuoden 2025 tilinpäätöksen. Hakuajan aikaistaminen on tarpeellinen muutos koska hyvinvointialueiden talousarvion sekä toiminta- ja taloussuunnitelman valmistelu vuosille 2027 – 2029 alkaa keväällä 2026.

Hallituksen luonnos esitykseksi on kannatettava, se ei poista kuitenkaan tarvetta arvioida systemaattisesti hyvinvointialueiden rahoitusjärjestelmän ennakoitavuutta, oikeudenmukaisuutta, selkeyttä ja toimivuutta. Huomioiden

esitetyt rahoituslain 3. vaiheen muutokset sekä tarvetekijän laskentatavan muutos, on alijäämien kattamisaikataulun pidentäminen välttämätöntä. Erityisesti niillä alueilla, jotka ”menettävät” rahaa esitetyillä muutoksilla, ei ole realistista mahdollisuutta kattaa syntyneitä alijäämiä vuoden 2026 loppuun mennessä.

Mielestämme ehdotettu muutos tukee hyvinvointialueiden itsehallintoa antamalla alueiden itsenäisesti omilla toimenpiteillään tasapainottaa taloutensa ilman arviointimenettelyä.

B) Hyvinvointialueiden investointisuunnitelma

Kannattamme esitettyjä muutoksia investointiohjaukseen.

Muutoksella ehdotetaan myöhennettävän hyvinvointialueiden investointisuunnitelmien toimittamisen aikataulua. Aikataulua muutettaisiin niin, että hyvinvointialueen investointisuunnitelmaa koskeva esitys olisi toimitettava ministeriöille kalenterivuoden lopun sijaan toukokuun loppuun mennessä. Ensimmäisen kerran tämä tehtäisiin alkuvuodesta 2026 määriteltäessä lainanottovaltuutta vuodelle 2027.

Esitetty muutos on kannatettava, se yhtenäistää ja järkevöittää hyvinvointialueen omaa investointisuunnittelua sekä valtioneuvoston ohjauksen aikatauluja ja vähentää hallinnollista työtä. Muutos parantaa investointisuunnitelmien ajantasaisuutta ja laatua.

Esitetyn muutoksen lisäksi investointiohjausta tulisi kehittää edelleen koska nykymuotoisena se on aikaa vievä, byrokraattinen ja kallis hallinnollinen prosessi, joka ei tue hyvinvointialueiden itsehallinnollista asemaa.

Satakunnan hyvinvointialue